

Sanatorij v Mariboru, Gosposka ulica 49, telefon 23-53, lastnik in vodja kirurg dr. Gerlič. — Najmodernejši urejen za operacije. — Zdravilni aparati: višinsko solnce, diatermija, tonizator, račnica »Halas«, emterocleaner. — Zdravljenje z radijem (pijača in kopelji). — Cena zmerna. 332

Dr. Zdenko Matiašič ordinira zopet redno v Mariboru, Slomškov trg 6 (nasproti škofije). 667

Na občutljivi koži se pojavijo lišaji in drugi nedostaki pri uporabi škodljivega mila. Zato se priporoča uporaba samo takih mil, ki so medicinsko brezhlbna, kot so to: Fellerjeva Elsa-mila lepote in zdravja in sicer: lilijino mlečno, lilijine kreme, boraksovo, glicerino, katranovo, rumenjako in milo za britje. Po pošti 5 kosov 52 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska L. anovina.

Kar se ni bilo je sedaj v Trgovskem domu Stermekki, Celje, in sicer par močnih moških ali ženskih čevljev iz samo pristnega usnja 96 Din.

Razstava poljedelskih strojev in orodja. Lešosnja razstava strojev ob priliki XII. Ljubljanskega velesejma do 13. junija je zelo bogata. Razstavljeni so vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragega za vse vrste gospodarstva. Nudena je velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev, ki obsegajo približno 2000 m² rastavnega prostora, je v obratu. Na razstavi so udeležene domače tvrdice in oni iz inozemstva, zlasti Češkoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske. Poljedelske stroje, poljedelsko orodje, male bencinske motorje za pogon strojev, stroje za mlekarstvo je razstavilo veliko število tvrdk. Vsak imetnik velesejske legitimacije, ki stane 30 Din, ima pravico do polovične vožnje po železnici. Naročite legitimacije pri prodajalcih ali direktno ali pri velesejskem uradu v Ljubljani. Dopisnica zadostuje. Zamorete pa kupiti tudi navadno vstopnico za enkratni vstop po Din 10.— Kmetovalce opozarjamo, da so razstavljeni na velesejmu najrazličnejši predmeti. Naj omenimo samo še vozove, gasilsko orodje, jermenarske izdelke, verige, različne vozove, bicikle, obleke, čevlje, sirarske izdelke, plemensko perutnino, domače zajce itd.

Uboj očeta veččlanske rodbine.

Pri Stergarjevih v Ruperčah — župnija Sv. Peter pri Mariboru sta že dalje časa dva tabora, in sicer: stari Stergar in sin Stanko sta držala skupaj proti materi, sin Ludvik se je pa zavzemal za mater. Stanko je ekonom, a radi nestalnosti se je zadrževal s svojo ženo doma pri očetu.

Dne 3. junija so imeli pri Stergarjevih kopače v vinogradu. Proti večeru je nekaj Stanka razljutilo, da se je dejansko lotil hlapca, nato pa še brata Ludvika zunaj na prostem. Imela sta že dalje časa spor radi drevesnice. Ludvik je klical na pomoč in res mu je hotel pomagati cerkveni viničar in čevljar Franc Berlič, oče sedmerih otrok, pa čislan in delaven človek. Mudil se je v usodepolnih trenutkih pri sosedu in čul klice na pomoč. Stanko je potegnil vojaško repetirko, streljal na brata, katerega ni zadel, pač pa je pogodil Berliča, ki se je zgrudil s prestreljenimi prsi in umrl kmalu po zločinu radi notranje izkrvavitve, ker mu je prevrtala kroglja skoro tik nad srcem žilo dovodnico.

Berliču so bile razmere pri Stergarjevih znane, saj je hodil v zimi kot čevljar šivat v to hišo in je imel celo zemljo od Stergarjevih v najemu. Stanku je bil čevljar trn v peti, ker je bil na strani Ludvika in stare Stergarice. Na dan, ko se je zgodilo krvavo dejanje,

sta bili Berličeva žena in 15 letna hčerka pri Stergarjevih do večera na delu.

Ko je Stanko videl, da je Berlič zadet, je sedel na kolo in se odpeljal v Maribor, kjer se je predal policiji.

Preiskava bo že dognala, zakaj da je Stanko Stergar streljal prvotno na brata in ubil s kroglo Berliča, ki je hotel Ludviku v stiski prihiteti na pomoč.

Franc Berlič je bil v soboto na večer po izvršenem sodnem raztelesenju pokopan v Št. Petru na Gorci ob obilni udeležbi sofaranov, ki sočustvujejo s tako bridko in žalostno usodo udarjeno številno družino in obsojajo krvavi zločin, ki je v kratkem času že drugi v sicer dobrem in miroljubnem Št. Petru.

Cepano, žagano in okroglo kolje kakor vsake debelosti rezan les prodaja ali zamenja za izborna vino tvrdka Guilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25.

Nekaj o spremembi kmečkih dolgov.

Kako rešiti vprašanje spremembe kmečkih dolgov? Iz kratkoročnih posojil napraviti dolgoročna, bi se reklo, najprvo sedanje obveznosti plačati ali v gotovini ali pa z obveznicami. Ker so pa upniki v glavnem denarni zavodi, kateri so vloge svojih vlagateljev dali v posojila, bi pomenilo v slučaju, da se odplača obveznosti z obveznicami, dati vlagateljem mesto gotovine te obveznice. To je seveda nemogoče, ker bi se takemu koraku uprli vlagatelji in bi to značilo povsem prisilno dejanje. To bi se lahko zgodilo le v slučaju, da bi denarni zavodi razpolagali z zelo dolgoročnimi vlogami, kar pa seveda ne obstoja in ako že, so to zelo redki slučajji. Radi tega je potrebno dolgoročnih hipotekarnih kreditov za ozdravljenje tega vprašanja. Vsled padca cene zemljišču, ki je veliko pod normalo, je vsako hipotekarno posojilo tudi sigurno. Vsled tega je mogoče to vprašanje rešiti edino v tem, da dobimo nova sredstva, in to je posojilo ali zunanje ali pa notranje. Preostalo bi še en korak za ozdravljenje tega vprašanja in ta bi bil v povečanju obtoka bankovcev. Splošno je znano, da je danes premalo obtoka denarja in od tod izvirajo tudi vse današnje neprilike na denarnem trgu. Obtok bi se naj zvišal za toliko, kolikor znašajo kmečki dolgovi ali z drugimi besedami, zlata podlaga bi se naj znižala od 35% na 25%.

Prav lahko se zgodi, ako se ne bode našel primeren način rešenja tega perečega vprašanja, da bodo kratkoročna posojila in krediti sami od sebe postali dolgoročni, kar bi seveda bil najnestavnejši način rešenja vprašanja.

*

Odkod je priromala poljedelska kriza? Poljedelska kriza se je začela v hujši meri kazati leta 1927 v Ameriki

in je od tamkaj zajela vse poljedelske države. Amerika je bila primorana, da je odložila odvišek svojega poljedelskega proizvoda v Evropi in tedaj se je pojavil velik padec cen kmetijskih pridelkov in istočasno je nastopilo napačno razmerje med cenami kmetijskih in industrijskih predmetov. Ako pogledamo razmerje izdatkov kmeta v povojnem času in danes, vidimo, da so se zvišali od 100% na 168%, med tem ko so pa padle cene od 100% na 49%. V primeri s tem pa je cena strojem narasla nad 300%. Ta dejstva nam kažejo, kako so se obrnile cene kmetijstvu v škodo. Radi tega razmerja je onemogočeno dobičkanosno gospodarjenje.

Visoki tečaj dinarja in vrednosti zemljišč. Glavni predmet prezadolžitve pri kmetu je zemljišče. Glede zadolžitve zemljišče je igrala denarna nesigurnost v povojnem času glavno vlogo. Naš denar se je v času, ko je ponehalo preplavljenje s papirnatim denarjem, hitro dvignil. Ali pa je imel ta dvig dinarja kake posledice na porast vrednosti zemljišč? V času najnižjega tečaja dinarja je stal pri nas en ha dobro obdelane zemlje krog 20.000 Din, a danes ga dobimo za približno 5000 Din. Kaj to pomeni? Če bi bil naš kmet v času najnižjega tečaja dinarja prodal 1 ha zemlje in ta izkupiček naložil v posojilnico, bi si sedaj lahko kupil 4 krat toliko površino iste zemlje. Znano je, da je danes merilo vrednosti zlato. Ako bi pa bil kmet kupil za prodan 1 ha zemlje svojčas, to je pri najmanjši vrednosti dinarja zlato in tega shranil, bi imel danes isto množino zlata. Ker je pa naložil denar v hranilnico, lahko kupi danes za isti denar dvainpolkrat toliko zlata. Iz tega sklepamo, da je vrednost dinarja umetno povečana.

Kmečkim dekletom v opozorilo.

Vsem dekletom, ki sanjajo o tem, da bi v službi v mestu našle lepše življenje, kakor ga imajo na deželi, sledeče:

Časi, ko so dekleta z dežele v mestih lahko našla službo kot služkinje ali tovarniške delavke, so minuli. V tem oziru je v mestih nastopila kriza. Tovarne so skrčile obrate in ne rabijo novih delovnih moči, večina gospodinj pa je vsled vsestranske krize tudi v takem položaju, da ne more sprejeti novih služkinj. Dekleta, ki brezsmiselno pridejo v mesto iskat službe, se navadno po več dni brez uspeha potepajo po mestih in iščejo službo, nazadnje pa se morajo vrniti domov. Taki slučajji so vedno bolj pogosti.

Vse to nas sili, da svetujemo vsem dekletom: »Nikar ne silite v mesta! Prejšnje služkinje še sedaj izhajajo, a za nove skoraj ni mest.«

Tistim, ki so pa tako revne, da doma nimajo niti kruha, niti obleke, niti dela in so prisiljene iti po svetu si iskat zaslužka, polagamo na srce sledeče:

Pređen se podaste na pot, se oglasite pri domačem dušnem pastirju in se z njim posvetujte. On vam bo povedal, kaj vam je storiti.

Brez denarja se nikar ne podajajte na pot. Vsaka lahko računa s tem, da službe ne bo mogla takoj najti in bo navezana na to, kar s seboj prinese.

Vsaka se naj čuva pred zapeljivci. Vedno več je takih, ki se na potu ali na kolodvorih prištolijo k neizkušnim dekletom in jih z obljubo, da jim preskrbijo službo ali prenočišče, zapeljejo. Nasedlo je že marsikatero dekle in spregledalo šele takrat, ko je bilo prepozno.

V Ljubljani se obrnite na osebo, ki nosi na rokavu belo-rumen trak z napisom: »**Kolodvorski misijon**«. Ta vam bo dala potrebne nasvete. Do drugih ne imejte zaupanja.

V Mariboru dobite potrebna pojasnila v Marijanišću (Gregorčičeva ulica). Katera za to ulico ne ve, naj vpraša stražnika, ki je pri kolodvoru. Na druge neznane ljudi se nikar ne obračajte z vprašanji, ker ni mogoče vedeti, komu se sme zaupati in komu ne.

Gospodinjam, ki iščejo služkinje. Gospodinja, ki išče služkinjo, često ne ve, kam bi se obrnila, da bi dobila dobro dekle. Vsem takim priporočamo, da se obrnejo na vodstvo Marijanišča v Mariboru (Gregorčičeva ulica). Tam dobijo vse potrebne nasvete.

*

Nekaj, kar je lepo in nič ne stane.

(Dalje.)

Kakor smo se zadnjič pogovorile glede umivanja, tako hočemo danes začeti razgovor glede pranja. Snaga pri pranju in pri obleki tudi ne stane veliko, skoro nič, pa vendar je tako prijetna vsem tistim, ki jo nosijo in tistim, ki jo gledajo.

Umazano perilo zbiraj skupaj za skupno pranje. Nikar pa tega pranja

ne odlagaj preolgo. Kaka dva tedna še ni škode, pozneje pa že. Posebno poleti pa nikar ne meči umazanega in prepotenega perila na kup, pač pa prepoteno perilo namoči in splahnjeno suši, potem pa vrzi tudi suho med umazano perilo, pripravljeno za pranje. Nad en mesec pa naj nikar nobeno umazano perilo ne leži, ker se reš dela škoda.

Najboljša voda za pranje je deževnica, ker ista ne obsega v sebi raznih rudninskih snovi. Najslabša je studenčnica, navadno ima dosti apna, pa se ne spoji dobro z milom.

Razne firme ponujajo za pranje milo vseh vrst. Pri milu je treba vedeti, da je tem boljše, čim bolj je suho. Ono milo, ki se v vodi hitro topi, ima preveč soli in ni dobro za perilo. Milo delamo iz živalske masti in iz luga. Večinoma se ne izplača delati ga doma. Nele milo, ponujajo tudi milni prašek. Kateri je boljši, je težko reči. Milni prašek se uporablja kakor boraks za kuhanje perila.

*

Zg. Sv. Kungota. V nedeljo, dne 29. maja se je s prav lepo uspešno prirediteljo v tukajšnjem Katoliškem domu na slovesen način zaključila Gospodinjska šola, ki je nudila kmetskim dekletom potrebno gospodinjsko izobrazbo. Šola je trajala od 1. marca do 24. maja. Zahvaljujemo se kralj. banski upravi, da je omogočila to važno šolo. Vsa čast in hvala voditeljici gđ. učiteljici Ivanki Rečnik, gđ. učiteljici Matildi Beloglavec in preč. g. župniku Frančišku Magdiču, ki so položili vso ljubezen in ves trud v ta tečaj! Zahvala pa gre tudi vrli družini Munda, ki je dala brezplačno na razpolago potrebne prostore ter še tudi drugače podprla šolo.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, dne 4. junija so pripeljali špeharji 25 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 14 Din, špeh 11 do 13 Din. Kmetje so pripeljali šest voz sena po 75 do 95 Din, dva slame po

70 do 75 Din, šest voz krompirja po 1.50 do 2 Din, šest vreč čebule po 5.50 do 6 Din. Pšenica 1.75 do 2 Din rž 1.50 Din, ječmen 1.50, oves 1.25 Din, koruza 1.50 Din, proso 1.75 Din, ajda 1.25 Din, fižol 250 do 3 Din, grah 8 do 9 Din, Celi orehi 5.50 do 6 Din, luščeni 16 do 18 Din. Piščanci 25 do 65 Din, gos 30 do 60 Din, puran 45 do 65 Din, kozliček 60 do 80 Din. Hren 8 do 10 Din, črešnje 12 do 14 Din, jabolka 8 do 12 Din. Mleko 2 do 3 Din, smetana 10 do 12 Din, surovo maslo 24 do 30 Din, med 14 do 20 Din, suhe slive 8 do 12, špargelj šopek 3 do 8 Din.

Mariborski živinjski sejem. Prignanih je bilo na sejem dne 1. junija 15 konj, 11 bikov, 55 volov, 178 krav in 16 telet; skupaj 275 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 4 do 5 Din; poldebili voli od 3 do 3.50 Din; plemenski voli od 2 do 2.50 Din; bikl za klanje od 3 do 3.50 Din; klavne krave debele od 2 do 3.50 Din; plemenske krave od 2 do 2.25 Din; krave za klobasarje od 1.25 do 1.75 Din; molzne krave od 2 do 2.50 Din; breje krave od 2 do 3 Din; mlada živina od 3 do 4.50 Din; teleta od 4 do 5 Din. Prodanih je bilo 155 komadov.

Mariborski svinjski sejem dne 3. junija. Pripeljanih je bilo 288 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 55 do 80 Din; 7 do 8 tednov stari 100 do 150 Din; 3 do 4 mesece stari 190 do 250 Din; 5 do 7 mesecev stari 300 do 350 Din; 8 do 10 mesecev stari 440 do 480 Din, eno leto stari 500 do 560 Din. Kilogram žive teže je veljal 6 do 6.50 Din, kilogram mrtve teže 9 do 10.50 Din. Prodanih je bilo 174 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 1 kg 10 do 12 Din; volovsko meso druge vrste 6 do 8 Din. Meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din. Telečje meso prve vrste 10 do 12 Din; telečje meso druge vrste 6 do 8 Din. Svinjsko meso sveže 8 do 18 Din.

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sezite takoj po staropreizkušeni »**Franz Josefovi grenčici**! Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni poudarjajo, da je »**Franz Josefova**« voda izborna učinkujoče naravno odvajalno sredstvo. »**Franz Josefova**« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 16

Nov izum.

Neki Italijanski pomorski častnik je iznašel nov posebne vrste telefon, s katerim se je mogoče telefonično pogovarjati s potopljenimi podmornicami. Polzikus so napravili s podmornico »X3«, ki se je nalašč radi polzikusa spustila na morskno dno, in z ladjo »Titanos«. Polzikus se je popolnoma posrečil in pogovor so na ladjki kakor v podmornici enako razločno ališali. Italijanska vojna mornarica je že kupila iznajdbo.

Predsednica indijskega zbora.

Angleški list je objavil zanimive posameznosti iz življenja gospe Sarodšini Naidu, ki je junaška bojevница za osvoboditev Indije. Ko

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvatskih pradedov.

24

(Dalje.)

Začetkom julija je bila petrinjska trdnjava dozidana.

Enako je dal utrditi Repič in je zavzel po hudem odporu Bihač, ki je tvoril ključ do Hrvatske krajine. Za Bihač so skrbeli Kranjci, ker jim je varoval južno mejo dežele. Tedaj je bil poveljnik trdnjave Ivan Josip pl. Lamberg, ki je imel poleg domačih Hrvatov še 150 vojakov. Jurij pl. Kisel je sicer hitel s kranjskimi brambovci Bihaču na pomoč, a prišel je prepozno. Trdnjava se je predala, ko je obljubil Hasan, da se ne bo zgodilo ljudem nič žalega. Vsakdo sme prosto oditi in odnesti seboj, kar hoče, ali pa ostati v trdnjavi. Toda Turki niso bili mož beseda. Poveljnik Lamberg je odšel s 30 hlapci, njih ženami in otroci, Turki pa so napadli njegovo četo pri Mečiniču, da bi jo oropali. Utekel je le Lamberg z nekaterimi tovariši. Še bolj verolom-

no so postopali Turki v Bihaču, kjer so posekali krog 2000 prebivalcev.

Padec Bihača, ki je bil skozi desetletja glavni branik Hrvatske krajine, je hudo zadel ves krščanski svet. V Avstriji in na Nemškem so izdajali letake, ki so predstavljali trdnjavo in opisovali njen padec.

Med tem je zapustil Hasan paša Bihač in je krenil po dolini Une proti severu v Petrinjo. Pri bližnjem Brestu je zbiral ban Tomaž Erdedi večjo vojsko. Došlo je 2000 štajerskih domobrancev pod raznimi kapitani. Ban je imel seboj svojo običajno bansko četo 500 mož in domobrance iz Slavonije. Vsega skupaj je bilo pri Brestu krog 3000 vojakov. Hasan paša je dal zgraditi pri Petrinji most čez Kolpo in se je bližal banu s 7000 možmi. Ker je posedal premoč, je obšel z enim delom krščanski tabor in prijel od strani bana in Štajerce. Pretila je nevarnost celotnega obkolenja krščanske vojske od turške armade. V tem trenutku razvije ban kraljev prapor, ki mu ga je bil poslal sam cesar, da ohrabri krščanske vojake za napad. Tudi to je bilo zaman. Ko vidi Erdedi,